

Michał Rogoż

Bibliografia u progu XXI wieku

Zagadnienie dostępu społeczeństwa do informacji bibliograficznej stało się przedmiotem sympozjum zorganizowanego w dniu 27 maja 1999 roku przez Koło Naukowe „Bibliolog” działające przy Instytucie Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej WSP w Krakowie. Aktualność i waga tego problemu wzbudziły spore zainteresowanie nie tylko wśród studentów, ale także kadry naukowo-dydaktycznej.

Przedstawione zostały następujące referaty:

1. Barbara Mamroł: „Miejsce bibliografii w systemie edukacji”;
2. Aneta Franczyk: „Rola bibliografii w rozwoju czytelnictwa powszechnego”;
3. Katarzyna Wrześniak: „Nowe metody i techniki w bibliografii”;
4. Anna Kawula: „Elektroniczne serwisy bibliograficzne – możliwości i ograniczenia”;
5. Artur Morys: „Internet jako źródło informacji bibliograficznej”.

Szczególłą uwagę w wypowiedziach zwracano na przyczyny, dla których we współczesnej działalności bibliograficznej coraz częściej wykorzystuje się nowoczesną technikę – spełniającą co prawda rolę narzędziową, lecz jednocześnie w znacznym stopniu wpływającą na formę i wartość użytkową obszernych zestawień piśmiennictwa. Niewątpliwie jest to związane z koniecznością dokonywania szybkiej i zgodnej z międzynarodowymi standardami rejestracji ciągle zwiększającej się liczby dokumentów. Elektroniczne nośniki informacji dzięki niskiej cenie, dużej pojemności, możliwości ciągłego kumulowania gromadzonych opisów, a następnie ich wyszukiwania według różnych kryteriów, stwarzają zupełnie nową jakość. Rozwój sieci rozległych sprawił, iż dostęp do wielu baz danych jest możliwy bez względu na ich lokalizację oraz porę dnia. Dodatkową zaletą jest opcja sortowania wcześniej wyselekcjonowanych rekordów, a następnie przejścia tak utworzonego zestawienia na dyskietkę lub bezpośrednio jego wydrukowanie.

Wskazano także na liczne bariery ograniczające możliwości wykorzystania elektronicznych baz danych w procesie dystrybucji najcenniejszego w społeczeń-

stwie postindustrialnym towaru – wiedzy. Koszty ich wytworzenia lub nabycia często przekraczają możliwości budżetowe bibliotek, a sytuację dodatkowo komplikuje słaba koordynacja w zakresie zakupów dokonywanych przez poszczególne placówki. Bardzo wyraźnie daje się odczuć niedobór specjalistycznych serwisów, które zestawiałyby polskie piśmiennictwo z poszczególnych dziedzin wiedzy za dłuższe okresy. Wielu osobom brakuje podstawowych wiadomości o istniejących źródłach informacji, jak też umiejętności ich efektywnego wykorzystywania. Biblioteki nie posiadają odpowiedniej ilości nowoczesnych komputerów oraz oprogramowania. Niemożność zapewnienia powszechnego dostępu do Internetu, a co za tym idzie baz danych, zlokalizowanych w różnych częściach naszego globu, wydaje się być także niepokojąca.

Ponieważ w dzisiejszych czasach duży nacisk w procesie edukacyjnym kładzie się nie na dostarczanie jak największej ilości wiadomości, lecz na wdrażanie uczniów do „systematycznego uzupełniania posiadanej wiedzy i umiejętności w drodze świadomego uczenia się pozaszkolnego”¹, należałoby przypuszczać, iż bibliografie odgrywają tu ważną rolę. Jednak wyniki badań dotyczące ich wykorzystania w bibliotekach publicznych² nie potwierdzają tego stanu rzeczy – stąd wniosek, iż dzisiejsza szkoła ciągle jeszcze w nadmiernym stopniu przygotowuje młodych ludzi do prowadzenia samodzielnych poszukiwań opierających się na źródłach informacji pośredniej, a następnie twórczego wykorzystania uzyskanych tą drogą wiadomości.

Po krótkiej przerwie spotkanie kontynuowano w dwóch pracowniach komputerowych Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej, gdzie zademonstrowano możliwości wykorzystania Internetu do gromadzenia informacji bibliograficznej na przykładzie baz Biblioteki Narodowej w Warszawie, Library of Congress Experimental Search System i Educational Resources Information Center. Zastosowanie systemu World Wide Web w działalności dydaktycznej i informacyjnej biblioteki szkolnej omówił mgr Stanisław Skórka, prezentując wykonaną przez siebie i studentów pracę w postaci „Wirtualnej historii książki” oraz specjalistycznego serwisu z odsyłaczami do zasobów sieciowych szczególnie przydatnych w edukacji. Szczegółowej analizie poddano także wzorcowe, zdaniem prelegenta, strony biblioteki Stetson Middle School w Filadelfii. Symposium zakończyło się dyskusją, w której wzięli udział: dr hab. Henryka Kramarz, dr hab. Krzysztof Woźniakowski, dr Grażyna Wrona, dr Barbara Czubałowa, dr Hanna Batorowska, dr Michał Zięba, mgr Władysław Kolasa i mgr Marek Glogier. Z wielkim uznaniem odniesiono się do inicjatywy studentów w zakresie samodzielnego podejmowania pracy nad problemami badawczymi, ściśle związanymi z funkcjonowaniem współczesnych bibliotek. Pozostaje mieć nadzieję, iż w najbliższej przyszłości będziemy świadkami dalszej aktywności członków Koła Naukowego „Bibliolog”, a jej efekty zostaną przedstawione na szerszym forum.

¹ C. Kupisiewicz, *Podstawy dydaktyki ogólnej*, Warszawa 1994, s. 55.

² Przywołała je w swoim wystąpieniu Aneta Franczyk.